

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Urnæ Nili.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

Ἐγὼ δὲ φίλος πλὴν ἀδ' ἀμικοῖς Commentaria conscripsi, cumq; in Roma media vidissem effodi marmorcum Nili Colossium cum XVI. illis puerulis circum lascivientibus, de quibus in maguncula Patruī tui meminimus, subit statim Agnelli memoria, per q̄; hominis mihi suavissimi desiderio lacrymas cobibere non potui, quod a treptam mihi videbam occasione, ne hujusmodi rerum Commentarium ei dedicare possem, qui si fuisset in humanis, nihil illi optatius accidere potuisset, neq; ego quicquam lubentius fecissem. Venit autem in mentem mihi, posse me saltem renovare memoriam ejus, quem unice adhuc colrem, si rem omnem ad te convertere, qui nepos ejus esset, in quo presertim non alienam ab ipsius Patruī genio vigere mentem animadvertissem, videremque, si memoriam ejus apud te suscitarem, id jucundum mihi, tibi vero gratissimum fore, cum hoc à me deponere viderentur integritas, humanitasq; tua dubio procul singularis, & reliquas virtutes tua, quibus apud omnes clarus es & insignis, & quarum ergo coluerim ego te semper & observarim. Habi igitur & antiqua amicitia mee cum Patruo tuo monumentum, & mea erga te observantia, signum, ut ipsemet spero constiteris, manifestum.

DE TRIBUS URNIS. CAP. I.

B Fluviorum sane fontiumq; simulachra cum urnis dedicari solita, magis apertum & obvium unicuique est, quam ulla indigeat interpretatione: Cur vero Nilus cum tribus urnis figurari soleat, non otiose querendum est. Nam Aegyptii illi sacerdotes cum incrementum Nili tribus praecipue de causis fieri putarent, reliquis aliorum opinionibus abjectis, quae propemodum essent innumerabiles, quo sententiam ipsi suam perpetuis testarentur monumentis, tres urnas Nilo attribuerunt, cum reliquis fluminibus singulae singulis adhiberentur: ut illud apud Maronem,

Calataque amnem fundens pater Inachus urna.

Nilus cur tribus cum urnis figuratur.

En. lib. 7. sub finem.

Harum vero trium causarum primam illam asserbant: quod tellus ipsa Aegyptia aquam ex se ipsa progigneret, uberrimeque proferret, sui ipsa humoris altrix. Unde Timaeus Mathematicus Nili fontem phialam appellavit, quasi ipse intra se contineret eam aquae vim, neque aliunde mutaretur. Est tamen eodem vocabulo in Nilo locus à figura sic appellatus, quod nihil facit ad Timaei phialam. Phidias inter sculptores celeberrimus, vel ipse rerum peritus, vel ab iis, qui aetate illa peritissimi erant, Cadmonitus, cum Victoriae signum in Marathonē sub Nemeseos velamento coningeret, in dextera ejus statuae phialam exculpit, in qua Aethiopes calati videbantur propter Oceanum, qui Nemeseos pater habitus est: Nilum Oceanum vocari multa veterum dictata monuerunt. Quod vero signat Aegyptus aquas, ex eo, agebant ipsi, facile conjici posse, quod in quovis alio climate fluviorum exundationes circa hyemem plurimum accidunt, nunc imbribus coactis, nunc nivibus liquefactis: sola vero terra Aegyptiaca in medio terrae habitabilis constituta, quemadmodum in oculo pupilla, peculiari quodam aquarum profluvio aetatem mediam: tringat. Alteram Oceano causam adscribere, à quo aquam in Aegyptum exundare incrementi tempore fama est, quae quidem praecipua fuit Euthymeni opinio, Aegyptiorumque in primis sacerdotum, ut Diodorus attestatur, qui rei fidem non aliam faciunt, nisi quod satis sit eorum auctoritas, ut sibi fides adhibeatur, qui rerum scientiam per manus à parentibus traditam, longa annorum serie obtinerent. Juniorum inde diligentia exploratum est, Nilum ab Oceano ex Atlante monte primum emanare, ibique Dyrin appellari: Heptabolum inde lacum stagnare: inde cognomento Nigrin effluere, mox Coloem paludem efficere, inde

D Aflsobam & Aflaboram flumina, donec ad cataraetam perveniens erumpat, ac per Aegypti campos disfluens, Nil demum cognomen accipiat. Tertiam causam imbrium esse dicunt, qui australibus in Aegypti regionibus, Etesis nubila, ut ait etiam Democritus, illo ferentibus ex orbe reliquo, eo maxime effunduntur tempore, quo fertilis aestiva Nilus abundat aqua. Atque uti tradit Eudoxus, Aegyptii sacerdotes imbres eos ibi fieri ob antiperistasin arbitrantur: cum enim aestus nobis est, qui viciniore Cancro loca incolimus, tunc hyems iis, qui Capricorno propinquiora habitant. Addit ad haec Thales, mare in ora agi ultro, Etesiarum ex adverso fluminis flantium repercussu: de quibus ita Lucretius:

*Aut quia sunt astate Aquilones ostia contra
Anni tempore eo, quo Etesia flabra feruntur,
D d d d*

Lib. 6.

Et con.

Et contra fluvium stantes remorantur, & undas

Cogentes sursum replent, coguntque manere.

Nam dubio procul hac adverso flabro feruntur

Flumine, quæ gelidus ab stellæ axis aguntur.

Tibullus,
Fertili
aflis Ni-
In abun-
dat aqua.
Priscianus.
Hoc fluvii
pinguis de-
scendunt
flumina
Nili
Plin. lib. 7.
In Ægypto
fertis po-
tu Nilus.
Hinc illud:
Anima sic-
ca sapien-
tissima.

Quæ
pñ os Phæ-
Cæth.
Gal. lib.
Quod ani-
mi moris,
Ee.
Nili effigies
& descri-
ptio.

Incipit vero crescere Luna nova, quæcumque post Solstitium est, sensim modiceque, Sole Cancrum transeunte: abundantissime autem dum in Leone progreditur, mox residet in Virgine iisdem, quibus accrevit modis. Quanta vero feracitate universam Ægyptum beet alluvione fecunda, multi prodere: unde eum Poetæ modo fertilem, modo pinguem, modo potu fetiferum dicunt, quod animalia, quæ ex eo bibunt, & pinguiora, & obesiora fieri compertum est: quare suum illum Apim tanta cura cultuque nutritum, ex Nilo bibere, quam religiosissime veterunt: siquidem & macilentiam & gracilitatem omni pondere vacuam, divinitati propiorem arbitrantur, ut Plutarchus asseverat. Quinetiam sacerdotes eadem causa plurimo uti jejunio & abstinentia consueffe, Porphyrius attulit, ut eorum copia liberati, eorumque pondere levati, quæ intromittuntur in corpus, animi oculus à fumo fluctuque corporeo foras emicaret, neque commoratione, neque demonstratione jam indigeret, sui compos, vique pollens sua, ob naturalem sui solertiam, otii nesciam.

AGRICULTURA. CAP. II.

Veteres autem legimus agriculturam hieroglyphice per Nili simulachrum indicasse. Cujusmodi vero ejus esset effigies, lepida descriptione Philostratus indicavit. Lascivire enim eum cubitulis ait circumludentibus huic enim sese ab undis attolenti, magnitudinis quippe istiusmodi pueri ridibundo adblandiuntur occurfu, sexdecim numero, quod itidem cubitis ad fertilitatem facit extundatio: infantilisque ætas ea crescendi est hieroglyphicum. Circumsistunt vero Nilum hujusmodi pueri propemodum garrientes, quorum alii humeris insident, alii de cruribus pendent implicati. In ulnis alii cubitant, lusitant circa pectus alii: ipse vero pater flores suaveolentesque herbas de sinu depromit, & in eos spargit: ex iis alii coronas contexunt, alii sese illis obvolvunt, stratique per flores somnum captant: sistræ quatunt alii, alii subjicientes alteri cuiquam humeros, scalarum vicem officiose subministrant, alterique alteris catena veluti juncta sustolluntur: neque absunt, qui plausum fonitumque ab aquis excitent, applofis manibus. Crocodili vero & fluviales Equi procul hinc summoti, imo se condunt fluvio, ne puerulos perterrefaciant, & numinis sui lusum inturbent. Hanc speciem Philostratus, & agriculturæ fecunditatem, & rei nauticæ lucrum, & communicatam longinquis regionibus & provinciis opulentiam significare testatur. Sexdecim vero ponuntur cubiti: quia si infra xv. subsederit auctus, bona Ægypti pars non irrigatur, ac perinde redditur ad ferendum inutilis. Si supra sexdecim attolatur, quanto altius inturgescit, eo magis fames expectatur, quia diutius aquis immorantibus, ferendi præterit tempus, neque fata possunt ad frugem maturitatem pervenire. Auctu demum intra xv. & xvi. consistente, omnia ex voto succedunt, seminibus late jactis, & opportuno tempore maturatis.

NILUS. CAP. III.

Illud etiam adnotatu dignum, quod simulacra fluminis reliquibus ex lapide candido fieri solita, undarum nitorem exprimerent, Nilo vero ex nigro, ut Paufanias ait: propterea quod ex Æthiopia delabatur:

Usque colometis amnis devehit ab Indis,

ait Poeta.

Virg. l. 4.
Georg.
Quasi ista
Idæ nobis
trahentem
linum, quo
olim
Ægyptum.
Servius.

Et ipse fluvius à nigrore Melanis olim cognomentum habuit. Unde Catullus eum, ait æquora colorare: late enim longeque inficit mare, quia limosus est, & unda turbidior: quare in mare delapsus aquam nactus nitidior, per longa spatia colorem servans exspatiatur. Qui tamen Nili colossus antiquis Romæ à Leone X. in Citriorum specula, ex Pario marmore factus est.

DE LUCERNA. CAP. IV.

Sed ut reliqua prætereamus, quæ plurima Nili super dici possent, ad ignavia jam devenimus, quæ siquidem hieroglyphica multa secum trahunt, quæ tam à lumine, quam ab ignis ipsius natura defumuntur: